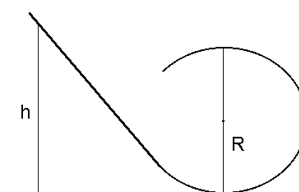

4 . házi feladat

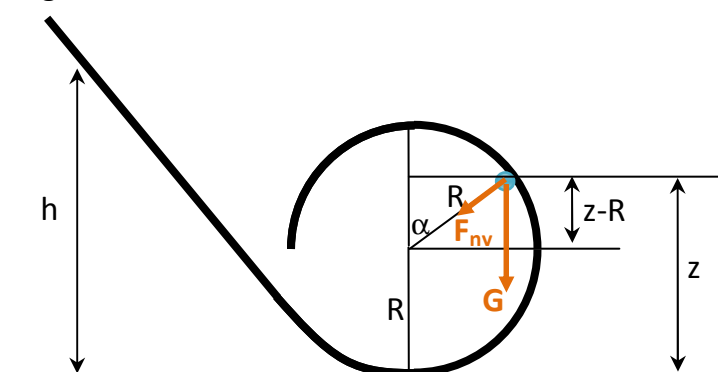
Beadási határidő: márc. 20. kedd, ill. márc. 22. csütörtök

Az egyenes lejtő érintőként csatlakozik a kör keresztmetszetű függőleges vályúhoz. A lejtőn h magasságból kezdősebesség nélkül elindul egy test. Adjuk meg azt a $z(h)$ függvényt, ami leírja, hogy a h magasság függvényében milyen z magasságban fog elválni a test a körpályától! Ábrázoljuk is a függvényt (ügyelve az értelmezési tartományra)!

A test súrlódás nélkül csúszik.

Megoldás

A testre hat a $\mathbf{G}$ nehézségi erő és a vályú falától származó $\mathbf{F}_{ny}$ nyomóerő, tehát a mozgásegyenlet: $m\mathbf{a} = \mathbf{G} + \mathbf{F}_{ny}$, aminek érintő irányú komponense $ma_t = mg \sin\alpha$ és radiális komponense $ma_{cp} = mg \cos\alpha + F_{ny}$;

utóbbiból a nyomóerő $F_{ny} = ma_{cp} - mg \cos\alpha$, ahol $\cos\alpha = (z-R)/R$.

Ahhoz, hogy a nyomóerőt ismerjük α függvényében, ismerni kell a_{cp} -t α függvényében. Mivel a súrlódás elhanyagolható, számolhatunk energia-megmaradásból:

$$mgh = mgz + \frac{1}{2} mv^2 \rightarrow v^2 = (R\omega)^2 = 2g(h-z)$$

$$a_{cp} = R\omega^2 = 2g(h-z)/R \quad \text{és} \quad F_{ny} = 2mg(h-z)/R - mg(z-R)/R = mg(2h-3z+R)/R.$$

$$\text{Ott válik el a test a vályútól, ahol } F_{ny} = 0, \text{ azaz } mg(2h-3z+R)/R = 0 \rightarrow$$

$$\mathbf{a keresett } z(h) \text{ függvény tehát } \mathbf{z = (2h+R)/3 = R/3 + 2/3 \cdot h}$$

$R/3$ tengelymetszetű és $2/3$ meredekségű egyenes, de annak csak **az a szakasza**, ahol

z értéke R és $2R$ közé esik (mert a vályú alsó felében nem válik el a golyó, és $z = 2R$ esetén meg már végigmegy a vályún). Az $R < z < 2R$ feltételből $R < h < 5/2 R$.

